

LES FESTES PATRONALS D'ONDARA

- dels orígens fins el 1936 -

Molts pocs ondarencs saben que, al contrari de la majoria dels pobles de la comarca, Ondara ha tingut dues festes patronals al llarg de la seua història . Efectivament, l'erecció en 1574 de la parròquia en honor a Santa Anna i Sant Cristòfol, va donar lloc a la primera festa patronal d'Ondara coneguda per nosaltres, dedicada als sants esmentats. Voleu saber quin era el contingut d'aquelles festes? Eren la processó, el sermó i el repartiment del pa beneït, carreres de galls, ball i “*cordaes*” per la nit.

Aquesta festa, amb molt poques variacions - potser, la més important va ser la introducció de les vaquetes al carrer a finals del XIX -, continuà celebrant-se sense interrupció durant els segles XVII, XVIII, XIX i principis del XX, fins i tot, en moments tan delicats com la Guerra del Francès (1808-1814).

En 1909 ocorregueren una sèrie de fets que, al pas d'uns anys, determinarien un canvi substancial en les festes patronals del nostre poble. Aquests són uns anys ben difícils per a Ondara: al decaïment del cultiu de la pansa, sobre la qual es basava la riquesa de la localitat, s'afegiria una forta sequera en la primavera de 1909 que feia perillar les collites del terme. Segons la tradició oral, la imatge de la Soledat fou tretta en processó el dia 4 d'abril, i “...*los días 5, 6, 7 y 8 de dicho mes llovió con tanta abundancia que hizo desaparecer la situación amarga que afligía a esta comarca, asegurando las cosechas*”. (1)

Aquest fet, més els miracles que el poble va atribuir a la Verge de la Soledat - 27 soldats d'Ondara que anaren a lluitar al Marroc amb un a estampeta de la Soledat tornaren sense sofrir cap dany, entre d'altres “*miracles*”- i la fama terapèutica que posseïa - recordem la curació del Marqués d'Ariza, senyor d'Ondara, en la segona meitat del segle XVIII - feren augmentar com l'escuma la devoció dels ondarencs cap a la Soledat i decidiren la celebració de la primera festa documentada en honor de la Soledat (1909), encara que no com a patrona d'Ondara. La festa, subvencionada per l'ajuntament, va costar la fantàstica suma de 300 pessetes!

La festa sembla que ja no se celebraria fins al 1924. No obstant, l'interés del poble per dotar-la de més significació va seguir. Així, el 9 de juliol de 1922, l'ajuntament s'adherí a la proposta d'un grup de veïns d'instituir la mare de Déu de la Soledat com a patrona d'Ondara. El 13 de juny de 1923, un decret pontifici donarà via lliure a aquesta demanda, i els dies 7, 8 i 9 de juny de 1924, Ondara celebrarà la segona festa en honor de la Soledat de la seua curta història, però la primera com a patrona.

Les antigues festes patronals, Sant Cristòfol i Santa Anna, continuarien celebrant-se, ara amb el nou nom de “*Sant Jaume i Santa Anna*”, desproveïdes ja de tot el seu contingut religiós, i accentuant la seua vessant popular. Per acabar, cal dir que durant el període republicà (1931-1936) l'ajuntament recolzarà, basant-se en l'aconfessionalitat de l'Estat, la festa popular de Sant Jaume i Santa Anna, però mantenint un respecte absolut cap a les festes patronals de la Soledat, el segon dia de les quals era conceptuat com a festa local en el calendari laboral municipal.

PACO SOLER , PEP BOLUDA i ROBERT MIRALLES

(1) De “*Memoria del origen, devoción y culto de N^a. S^a. de la Soledad de Ondara*”.
Anònim. València, 1924.

NOTA : Aquest article és un breu resum del treball d'investigació “*H^a. de les festes d'Ondara*”, realitzat pels signants de l'article .